

Nr 14.

Ankom till riksdagens kansli den 5 mars 1931 kl. 4 e. m.

*Utlåtande i anledning av väckt motion om viss ändring i 11 kap.
38 § rättegångsbalken.*

I en inom andra kammaren väckt, till lagutskott hänvisad motion, nr 6, vilken behandlats av första lagutskottet, har herr *Johansson* i Edsbyn hemställt, att riksdagen måtte besluta sådan ändring i 11 kap. 38 § rättegångsbalken, att intyg av *en* stämningsman och eventuellt ett eller två ojäviga vittnen må gälla som fullt bevis att delgivning av stämning blivit så verkställd, som intyget innehåller.

Motionären avser med sitt yrkande att söka minska kostnaderna för delgivning. Beträffande de närmare skäl, motionären anfört till stöd för sin hemställan, får utskottet hänvisa till motionen.

Rättegångsbalken 11 kap. 38 § första stycket har följande lydelse:

Intyg av två stämningsmän, emot vilka ej förekommer jäv, som om vittnen är stadgat, gälle såsom fullt bevis att delgivning blivit så verkställd, som intyget innehåller. Enahanda vitsord tillkomme intyg, som meddelats av landsfogde, stadsfogde, landsfiskal, stadsfiskal eller notarius publicus eller av svensk konsul eller vid svenskt konsulat anställd tjänsteman, så ock intyg av fjärdingsman, då han verkställt delgivningen efter förmans uppdrag. Skriftligt erkännande om delgivning vare ock, där det är genom intyg av en ojävig stämningsman bestyrkt, ansett såsom fullt bevis om delgivningen.

*Gällande
lag.*

Angående formen för stämning delgivning stadgas i 11 kap. 7 § rättegångsbalken, att stämning skall genom kändens försorg delgivas svaranden medelst handlingens överlämnande i huvudskrift eller besannad avskrift. Någon ytterligare form är icke föreskriven. Yppas behov av bevisning, att delgivningen skett i föreskriven form, är kändens ej inskränkt i valet av bevismedel. Genom bestämmelserna i 38 § har emellertid den bevisning, som kändens i fall av behov har att fullgöra, gjorts lättare. Av 32 § framgår, att därest svaranden uteblir eller inställer sig och gör invändning angående delgivningen, domstolen har att pröva frågan huruvida delgivning rätteligen skett. Kan kändens förete bevis av sådan beskaffenhet, som anges i 38 §, anses han därigenom hava fullgjort sin bevisningsskyldighet. Ehuru denna form av bevisning icke är påbjuden, användes densamma helt naturligt av praktiska skäl så gott som alltid. Det står emellertid svaranden öppet att visa intygets oriktighet (se rättsfall i Nytt Juridiskt Arkiv avd. I årg. 1923 sid. 149).

I 38 § tillerkännes vitsord såsom fullt bevis till en början åt intyg av två ojäviga *stämningmän*. Om stämningmän heter det i 37 §, att underrätt skall förordna vissa män att, då de därom anlitas, delgiva stämningar och domstolars beslut, så ock eljest verkställa delgivning av handlingar. Stämningmännen hava att gå ed inför rätten, att de redligen och utan försumlighet skola utträtta de delgivningsärenden, som åt dem uppdragas. Fjärdingsman är stämningssman utan särskilt förordnande, så ock nämndeman, där denne åtager sig delgivningsuppdraget. — I 38 § tillerkännes vidare vitsord såsom fullt bevis åt intyg av de där uppräknade tjänstemännen, beträffande intyg av fjärdingsman dock endast då han verkställt delgivningen efter förmans uppdrag. Slutligen heter det, att skriftligt erkännande om delgivning skall, om det är styrkt genom intyg av en ojävig stämningssman, anses såsom fullt bevis om delgivningen.

Motionären avser med sitt yrkande i första hand delgivning av stämningar. Reglerna i 11 kap. 38 § rättegångsbalken hava emellertid — på grund av hänvisningar i en mångfald författningar — betydelse icke blott beträffande stämningar. Härvidlag är för övrigt att märka, att enligt en del lagrum — t. ex. 27 kap. 6 § rättegångsbalken om delgivning av hos hovrätt anförda besvär, 30 kap. 48 § samma balk om delgivning av besvär anförda hos Konungen och 15 § utsökningslagen angående delgivning av lagsökning — det är *obligatoriskt* att förete bevis av den i 11 kap. 38 § rättegångsbalken angivna beskaffenhet; i hovrätt, hos Konungen eller i lagsökningsprocess bör ju vittnesbevisning om delgivningen icke lämpligen äga rum.

Ersättningen till stämningssman.

Beträffande ersättning till stämningssman stadgas i kungörelsen den 12 juli 1878 angående ersättning till förrättningsmän för utmätning i enskilda mål samt till stämningssmän m. m. dels, i 4 §, att för delgivning skall erläggas till vardera av de stämningssmän eller betjante, som delgivningen verkställa, för varje person, som av handlingen undfår del, 75 öre, och dels, i 5 §, att därest resa erfordras för verkställande av förrättning å landet eller i stad utom stadens planlagda område, förrättningsman och vittne äro berättigade till ersättning, vardera för skjuts efter en häst, dock att, när flera förrättningar verkställas under samma resa eller på samma dag, skjutsersättningen skall fördelas mellan samtliga förrättningarna i förhållande till förrättningsställets avstånd från förrättningsmannens och vittnets hemvist.

1734 års lag. I 1734 års lag stadgades i rättegångsbalkens 11 kap. 7 §, att skriftlig stämning borde svaranden i händer ställas av två trovärdiga män, eller av en, där han svarandens skriftliga bevis därå få kunde. Grunden för bestämmelsen, att det skulle vara två trovärdiga (= vittnesgilla) män var, att om svaranden nekade, att stämningen blivit honom delgiven, måste det lagligen bevisas, att så skett, innan målet kunde upptagas av domstolen. (Jämför Schrevelius, Lärobok i civilprocess 1853, sid. 243). Sådan bevisning kunde, därest svaranden ej skriftligen erkänt stämningens delgivning, ej vara annan än vittnesbevisning. Och i fråga om vittnesbevisning gällde då det formellt ännu

icke upphävida, men i praktiken alltmera åsidosatta stadgandet i 17 kap. 29 § rättegångsbalken, att tu vittnen vore fullt bevis, där i de sammanstämma, medan ett vittne om själva målet ej gällde mer än för halvt bevis.

I Lag-Commitéens förslag till rättegångsbalk 1822 förra delen, 11 kap. 23 §, hette det, att därest fråga uppstode, om stämning rätteligen kungjord vore, ålåge käranden att det styrka, antingen med skriftligt bevis av den, som stämningen emottagit, och skulle, i ty fall, det bevis av tvenne vittnen besannat vara; eller ock med vittnesbörd av tvenne ojäviga män, som vid stämningens kungörande tillstädes varit. *Lag-Commitéen 1822.*

Lagberedningens förslag till rättegångsbalk 1849 upptog samma bestämmelse som Lag-Commitéens nu omförmälda. I 24 § i 11 kap. föreskrefs emellertid, att i varje domsaga skulle av rätten vissa män förordnas att stämningar kungöra då de därom anlidades. Dessa skulle gå ed inför rätten, att de redligen och utan försumlighet skulle de stämmingsärenden uträtta, som dem uppdragna bleve. Nämndeman, kronofogde, stadsfogde eller länsman vore ock stämmingsman, utan särskilt förordnande, om han stämmings kungörande sig åtog. Bevis av två stämmingsmän ägde vitsord därom, att stämning blivit så kungjord som de i beviset intygade. Hade blott en stämmingsman bevis om stämning givit, vore det ej giltigt utan det blivit bestyrkt med intyg av vittne. *Lagberedningen 1849.*

Genom en den 10 augusti 1877 — samtidigt med utsökningslagen — utfärdad förordning bestämdes, att å landet häradsrätt och i stad rådstuvurätt hade att förordna vissa män att, då de därom anlidades, delgiva stämningar och domstolars beslut, så ock verkställa delgivning, som i utsökningsmål förekomme. Dessa stämmingsmän skulle gå ed inför rätten, att de redligen och utan försumlighet skulle de delgivningsärenden uträtta, som dem uppdragna bleve. Kronofogde, stadsfogde, länsman eller nämndeman vore ock stämmingsman utan särskilt förordnande, om han det sig åtog. Intyg av två stämmingsmän, emot vilka ej förekomme jäv, som i rättegångsbalken om vittnen sades, gällde såsom fullt bevis, att delgivningen blivit så verkställd som intyget innehölle. *Förordning den 10 aug. 1877.*

I Nya lagberedningens 1884 avgivna betänkande angående rättegångsväsendets ombildning, första delen (om domstolsförfattningen) hette det i 11 kap. 6 §, att allmän underrätt ägde förordna därtill lämpliga personer att, då de anlidades därom, delgiva stämningar, kallelser och domstolars beslut, ävensom verkställa delgivning, som förekomme i utsökningsmål. Den särskilda edgång för dessa stämmingsmän, som funnes föreskriven, skulle ej vidare äga rum. Enligt 11 kap. 7 § vore offentlig saksförare, notarius publicus, kronofogde, stadsfogde, länsman och stadsfiskal ävensom ledamot i rättsnämnd (= nämnd på landet eller i stad med allenast en lagfaren domare) utan rättens förordnande stämmingsmän, när de åtog sig sådant uppdrag. Enligt 8 § skulle vid post- eller telegrafverken anställda tjänstemän eller betjante ock vara stämmingsmän, om sådant genom verkets instruktion eller annan vederbörlig föreskrift ålades dem såsom tjänsteplikt. Jämlikt 9 § skulle intyg av två ojäviga stämmingsmän gälla såsom fullt bevis därom, att delgivning blivit verkställd såsom intyget innehölle. Enahanda vitsord ägde intyg av en bland de i 7 § omnämnda stämmingsmän jämte honom *Nya Lagberedningen. 1884.*

vid delgivningen biträdande ojävigt vittne. — I sina motiv anförde beredningen (sid. 232—233) bland annat: Ed syntes icke vara oundgängligen nödig för att vitsord kunde tillerkännas stämningmännens intyg. Stämningssman vore nämligen att anse såsom ett slags tjänsteman eller innehavare av offentligt uppdrag. Om han vid utförande av de enskilda uppdrag, som lämnades honom, gjorde sig skyldig till oredlighet eller försummelse, vore han därför underkastad ansvar enligt lag, men den omständigheten, att han tillika brutit mot den av honom gångna ed, medförde icke för honom något särskilt laga ansvar. — Enligt beredningens åsikt borde delgivning i vissa fall och under vissa villkor kunna verkställas genom post- eller telegrafverkets försorg, varigenom högst betydlig lättnad och bekvämlighet kunde beredas den rättssökande allmänheten.

1899 års lag-
ändringar.

Genom lagen den 10 juli 1899 om ändrad lydelse av 11 kap. rättegångsbalken ändrades jämväl bestämmelserna angående delgivning. Det stadgades, att fjärdingsman skulle vara stämningssman utan särskilt förordnande, var-
emot uteslöts bestämmelsen att kronofogde, stadsfogde eller länsman vore utan förordnande stämningssman, om han det sig åtog. Denna sistnämnda skiljaktighet mot tidigare lag stod i samband med den förändring, som vidtogs i fråga om den bevisning, som erfordrades för styrkande av stämningss delgivning. I den nya lagen meddelades nämligen föreskrift, att dels vitsord såsom fullt bevis skulle tillkomma intyg av kronofogde, stadsfogde, länsman eller notarius publicus eller av svensk konsul eller vid svenskt konsulat anställd tjänsteman, dels skriftligt erkännande om delgivning skulle, där det styrktes genom intyg av en ojävig stämningssman, anses såsom fullt bevis om delgivning.

1907 års
lagändring.

Genom lag den 28 september 1907 tillerkändes vitsord såsom fullt bevis åt intyg av *en* fjärdingsman, då han verkställt delgivningen efter förmans uppdrag.

1917 års
lagändring.

I samband med kronofogdetjänsternas indragning förordnades genom lag den 14 juni 1917, att vad i lag eller författning vore stadgat med avseende å kronofogde skulle, så vitt ej annorlunda blivit stadgat, äga tillämpning med avseende å landsfiskal. Härigenom erhöi av landsfiskal utfärdat delgivningsbevis enahanda vitsord som tidigare tillkommit kronofogdes delgivningsbevis.

Motioner
1917.

Uti en vid 1917 års riksdag väckt motion (II:176) av herr Johanson i Gäre hemställdes bl. a., att riksdagen ville i skrivelse till Kungl. Maj:t hemställa, att Kungl. Maj:t täcktes överväga, huruvida icke ändringar borde vidtagas i 11 kap. rättegångsbalken i syfte att stämningssmans behörighet inskränktes att gälla allenast området för den rätt, varav han blivit förordnad.

Uti en vid samma riksdag väckt motion (II:244) av herr Bolander hemställdes, att vitsord såsom fullt bevis måtte tillerkännas intyg av *en* stämningssman, eller om detta icke kunde bifallas, åt intyg av *en* stämningssman *jämte* en annan person, emot vilka ej förekomme jäv.

Lagutskottet.

Lagutskottet anförde i utlåtande nr 12 till en början i anledning av motionen II:176 bland annat följande:

Lagen utgår säkerligen principiellt ifrån, att domstol äger förordna person, bosatt under domstolens jurisdiktion, att verkställa delgivning inom samma område. I brist på närmare bestämmelser har emellertid praxis icke stannat vid fasthållandet av en sådan ordning. Det är sålunda vanligt, att stämningsman, utsedd av en domstol, verkställer delgivningar även inom angränsande domstols jurisdiktionsområde. Såsom ovan framhållits medför en sådan möjlighet praktiska fördelar, som synas böra bibehållas. Emellertid har praxis medgivit ännu större avvikelser från den ovannämnda normala ordningen. Sålunda inträffar det ibland, enligt vad inom utskottet blivit upplyst, att en domstol utan begränsning av uppdraget förordnar en person, bosatt inom angränsande domstols jurisdiktion, att vara stämningsman, varefter denne begagnar sig av uppdraget för att mestadels eller uteslutande ägna sig åt delgivningar inom det jurisdiktionsområde, där han är bosatt, utan att domstolen därstädes blir i tillfälle att konfirmera uppdraget eller ens erhåller kännedom därom. Vidare lär det vara ett tolererat förhållande, att vederbörligen utsedda stämningsmän, som flytta från orten till helt andra delar av riket, dit medtaga sitt stämningsmannaskap såsom ett personligt privilegium för livstiden. Dessa två senaste exempel på hur det kan gå till, kan enligt utskottets uppfattning ej anses vara med god ordning överensstämmande.

Härefter anförde lagutskottet beträffande motionen II: 244 bland annat:

De nuvarande bestämmelserna om förutsättningarna för stämnings giltighet torde vara onödigt stränga och förleda lätt till oskäliga kostnader och andra praktiska olägenheter.

Emellertid förefaller det utskottet, som om motionären i sitt första alternativ måhända gått för långt. Det andra alternativet åter synes giva större trygghet åt själva delgivningsförfarandet och på samma gång tillräckligt undanröja de praktiska olägenheterna i det nu tillämpade systemet. Den största av dessa olägenheter är otvivelaktigt det av motionären framhållna förhållandet, att ingen säkerhet finnes för att delgivningen kan äga rum, med mindre resan till den sökte företages av två stämningsmän. Detta äventyr synes kunna undvikas, om, såsom motionären föreslagit, vitsord tillerkännes åt delgivningsintyg av en stämningsman och en annan person. I dylikt fall blir stämningsmannen i tillfälle att kunna tillkalla någon i närheten boende person. Det kan dock ifrågasättas, huruvida denne tillkallade bör underteckna delgivningsintyget. Det synes lämpligare, att han vid intyget tecknar sig såsom vittne till förrättningen.

Utskottet anser sålunda ett beaktande av motionärens andra alternativa yrkande böra äga rum, men synes därvid hans första alternativ, oavsett vad utskottet för sin del nu ifrågasatt, också kunna komma under övervägande.

Lagutskottet hemställde, så vitt nu är i fråga, *dels* att riksdagen i anledning av herr Johansons motion, i vad den avsåge inskränkning i stämningsmans behörighet, måtte anhålla, att Kungl. Maj:t ville taga under övervägande, huruvida och på vad sätt stämningsmans behörighet och verksamhetsområde måtte lämpligen kunna närmare klarläggas och regelbindas, *dels ock* att riksdagen i anledning av herr Bolanders motion måtte anhålla, att Kungl. Maj:t ville taga i övervägande, huruvida och på vad sätt 11 kap. 38 § rättegångsbalcken måtte kunna ändras i syfte att förenkla där föreskriven delgivning genom stämningsman, ävensom för riksdagen framlägga lagförslag i ämnet.

Lagutskottets hemställan bifölls av riksdagen (se riksdagsskrivelse nr 57). Riksdagen.

Yttranden
över riks-
dagens skri-
velse 1917.

Kungl. Maj:t lät i anledning av nämnda riksdagsskrivelse inhämta yttranden från överståthållarämbetet och samtliga Konungens befallningshavande. Yttrandena hava under förevarande motions behandling varit tillgängliga för utskottet.

Ö. Å. och
K. B:na.

I åtta av dessa yttranden tillstyrktes sådan ändring av 11 kap. 38 § rättegångsbalken, att intyg av en stämningsman tillerkändes vitsord såsom fullt bevis. Härvidlag förutsattes emellertid, att uppsikt över stämningmännen bleve anordnad på ett eller annat sätt. I femton av yttrandena tillstyrktes den ändring, att intyg av en stämningsman jämte ett vittne tillerkändes vitsord. En Konungens befallningshavande tillstyrkte ändring utan att angiva vilkettera av alternativen, som skulle vara att föredraga. En Konungens befallningshavande ansåg ändring icke tillräddig.

Processkom-
missionen.

Processkommissionen anförde i utlåtande den 25 maj 1920 i anledning av riksdagsskrivelsen:

Processkommissionen anser de av riksdagen i den remitterade skrivelsen framförda önskemålen förtjäna beaktande, särskilt såvitt angår beredande av lättnad i bevisningen angående delgivnings verkställande, men då frågan icke synes vara av större betydelse eller mera brådskande beskaffenhet, låra lagstiftningsåtgärder icke böra för närvarande vidtagas, utan torde handlingarna i ärendet allenast böra överlämnas till kommissionen att tagas i övervägande vid fullgörandet av kommissionens uppdrag.

I enlighet med kommissionens hemställan blev ärendet överlämnat till kommissionen för att tagas i övervägande vid utredningen.

Processkom-
missionens
betänkande.

Processkommissionen anförde därefter i sitt den 15 december 1926 avgivna betänkande angående rättegångsväsendets ombildning, första delen, domstolsförfattningen, bland annat: Processkommissionen ansåge sig böra förorda, att det nuvarande omständliga och, framför allt, dyrbara systemet med delgivning genom parternas försorg i regel ersattes med officialdelgivning. Från den allmänna regeln om delgivnings ombesörjande torde böra göras det undantag, att delgivning skulle äga rum genom part, därest denne för rätten anmält, att han ville själv sörja därför. För delgivningens verkställande borde i första hand ifrågakomma anlitan av posten. Delgivning genom posten torde kunna äga rum i de flesta fall. Men att ovillkorligen föreskriva, att officialdelgivning skulle ske genom posten, vore icke lämpligt. För vinnande av skyndsamhet, t. ex. vid delgivning å den ort, där domstolen befunne sig, kunde det befinnas lämpligare att verkställa delgivningen genom stämningsman. Denna möjlighet borde för sådana fall lämnas öppen. Anlitan av telegraf eller telefon för delgivning hade ännu icke praktiserats. Visserligen hade bestämmelser härom införts i Norge. Dessa bestämmelser hade emellertid ännu icke tillämpats, varför något omdöme om deras ändamålsenlighet icke kunde fällas. Processkommissionen hade emellertid velat fästa uppmärksamheten därvid att, om lämpliga anordningar kunde träffas, möjligheten att för delgivning i särskilt brådskande fall kunna anlita telegraf eller telefon uppenbarligen vore en stor fördel. Därest part förbehållit sig att ombesörja delgivning, torde postverket icke lämpligen kunna anlitas. Vid ett närmare utformande

av bestämmelser med avseende å delgivning med posten torde det komma att visa sig, att officialdelgivning vore en förutsättning för att delgivning med posten skulle kunna på ett enkelt sätt anordnas, utan att postverket över hövan betungades. De motiv, som kunde föranleda en part att förbehålla sig delgivningen, vore ju för övrigt sådana, att de uteslöte hans önskan att för sin del bruka posten för ändamålet. Delgivning genom parts försorg borde kunna ske på samma sätt som nu vore fallet. Användandet av särskilda organ borde sålunda icke göras obligatoriskt, och vederbörande borde icke vid förande av bevis om verkställd delgivning vara inskränkt till några särskilda bevismedel. Däremot borde liksom för närvarande möjlighet för parten finnas att för delgivningens verkställande anlita stämningsman. — Efter anmärkande av riksdagsskrivelsen av år 1917 fortsatte processkommissionen: Med de av processkommissionen förordade bestämmelserna kunde det förutsättas, att framdeles i flertalet fall posten komme att anlitas för delgivning. Även om de framtida delgivningsreglerna komme att ställa större krav på omdöme hos delgivningsmannen, torde några betänkligheter icke möta mot att åt postfunktionär anförtro att verkställa delgivning i enlighet med de allmänna föreskrifter, som lämnats av domstolen, och att utfärda intyg om sålunda verkställd delgivning. I åtskilliga fall torde det emellertid vara oundgängligt att även vid officialdelgivning anlita stämningsman för delgivningen. Både på grund härav och enär åt part skulle överlämnas att, om han det önskade, själv sörja för delgivning, måste särskilda stämningsmän finnas. Dessa torde fortfarande böra förordnas av underrätten. Fjärdingsman borde liksom nu åläggas skyldighet att utan särskilt förordnande vara stämningsman. Detsamma syntes böra gälla beträffande jämväl andra därtill särskilt lämpade personer, såsom rättstjänare och polisman. Processkommissionen utginge ifrån att ett närmare reglerande av stämningmannainstitutionen komme att äga rum, varigenom domstolen sattes i tillfälle att utöva en större kontroll å stämningmännen. Vid sådant förhållande torde betänkligheter icke möta att tillerkänna intyg av allenast en stämningsman full beviskraft, naturligen med rätt för vederbörande, som bestrede intygets riktighet, att föra motbevisning. I enlighet med vad nu gällde torde jämväl delgivningsintyg av vissa andra personer, vilkas ställning utgjorde garanti för deras trovärdighet, böra utgöra fullt bevis. Sådana personer vore exempelvis åklagare och notarius publicus. Jämväl nämndeman, vilkens ställning såsom domare motiverade, att vitsord tillerkändes hans intyg, hänfördes lämpligen till dessa personer. Likaledes torde intyg av advokat böra tillerkännas vitsord.

Genom lag den 20 februari 1925 tillerkändes bevisvärde såsom fullt bevis jämväl åt delgivningsbevis, som utfärdats av landsfogde eller stadsfiskal.

*Lagändring
1925 av
R. B. 11:38.*

I sitt utlåtande (nr 4) över den proposition, som låg till grund för lagändringen, anförde utskottet bland annat:

Utskottet hade intet att erinra däremot, att bevisvärde tillerkändes delgivningsbevis, som utfärdats av landsfogde eller stadsfiskal. Ifrågasättas kunde emellertid, huruvida icke 11 kap. 38 § rättegångsbalken även i annat av-

seende vore i behov av omarbetning. Sålunda tillerkändes fjärdingsmans intyg i rättspraxis icke vitsord angående delgivning i mål mellan enskilda parter utan endast i tjänstemål. Med hänsyn till fördelarna av ett praktiskt och billigt delgivningsförfarande utan åsidosättande av trygghet för att delgivning vederbörligen skett, syntes en utvidgning av bestämmelsen i detta avseende icke endast i fråga om landet utan till äventyrs jämväl beträffande stad vara förtjänt av övertvägande. Under erinran härom hemställde utskottet om bifall till propositionen.

Lagen den 6 juni 1925.

Genom lagen den 6 juni 1925 om tillämplighet å vissa polismän av föreskrifter angående fjärdingsmän förordnades, att vad i lag eller författning funnes stadgat angående fjärdingsman skulle, där ej annorledes förordnats, i tillämpliga delar gälla i avseende å polisman, som jämlikt lagen om polisväsendet i riket funnes anställd i polisdistrikt å landsbygden.

Framställning av Stockholms magistrat.

Uti en den 15 december 1930 dagtecknad framställning, av vilken utskottet fått tillfälle att taga del, har Stockholms magistrat hos Kungl. Maj:t ifrågasatt mera uttömmande och tydliga bestämmelser om stämningsmän än som innefattades i 11 kap. 37 och 38 §§ rättegångsbalken samt förordningen om ersättning bland annat till stämningsmän den 12 juli 1878.

Utländsk rätt.

I utländska moderna lagar hava på flera håll lindrigare regler än de i Sverige nu gällande upptagits. Så kan enligt den norska *lov om domstolene* av 13 august 1915, § 165, »forkyndelse» alltid utföras av ett »stevnevidne». Det är ock avsett, att telegraf och telefon skall komma till användning för delgivning (se § 164). Enligt den danska *Lov om Rettens Pleje af 11. april 1916* kan delgivning ske av en stämningsman; denne kan dock (se § 155) tillkalla ännu en stämningsman eller »anden god Mand» såsom vittne. Enligt den tyska *Zivilprocessordnung 1877* kan delgivning ske med posten (se § 192 o. f.).

Försök att på andra sätt minska kostnaderna för delgivning.

Förslag hava ävenledes väckts att på andra sätt minska delgivningskostnaderna. Bland annat har föreslagits, att stämningsman icke skulle vara behörig att verkställa delgivningar utom domvärjon för den domstol, som förordnat honom. Åtskilliga gånger hava ändringar påyrkats i nämnda förordning av den 12 juli 1878. Särskilt må anmärkas, att justitieombudsmannen uti en den 11 december 1925 dagtecknad, till Konungen avlåten skrivelse ifrågasatt, bl. a., sådan ändring av 5 § i förordningen, att för i nämnda stadgande avsedda resor ersättning bestämdes skola utgå enligt grunderna i det allmänna resereglementet med angivande av de modifikationer, som i ett eller annat hänseende till äventyrs kunde befinnas erforderliga. Denna framställning har av Kungl. Maj:t överlämnats till 1928 års lönekommitté, och torde, enligt vad utskottet erfarit, denna kommitté före utgången av innevarande halvår komma att framlägga förslag till nya bestämmelser.

Utskottet.

Utskottet anser fortfarande skäl föreligga att söka genom lämpliga lagstiftningsåtgärder nedbringa kostnaderna för delgivningsförfarandet. Detta synes i viss mån kunna vinnas genom en ändring av grunderna för reseersättning åt stämningsman. Då denna fråga, såsom förut anmärkts, för närvarande är under utredning och förslag inom den närmaste tiden torde vara att förvänta, lär utskottet sakna anledning att närmare beröra denna sida av

saken. Utskottet vill dock härvidlag framhålla, att frågan om ersättningen till stämningmännen synes kunna lösas för sig.

Vad motionären påyrkat, nämligen en lindring av de i 11 kap. 38 § rättegångsbalken uppställda bevisningsreglerna, synes vara förtjänt av synnerligt beaktande. Såsom motionären anmärkt, torde den nuvarande regeln att intyg av två stämningmän erfordras, därest icke svaranden kan förmås att skriftligt erkänna stämningen, ofta leda därtill, att två stämningmän måste företaga resan till svaranden. För utskottet förefaller det, att intyg av en stämningssman borde kunna anses tillräckligt betryggande, därest största noggrannhet iakttoges vid antagandet av stämningmän och kontroll över deras verksamhet utövades. Utskottet kan uppenbarligen icke nu avgiva något förslag härutinnan. Olika sätt kunna komma i betraktande. Förordnande att vara stämningssman torde böra meddelas allenast för viss tid, exempelvis ett år i sänder, i stället för såsom nu för livstiden. Om anledning därtill gives, torde förordnandet böra kunna återtagas. Det lärer kunna uttryckligen föreskrivas, att stämningssman för fel eller försummelse vid utförandet av delgivningsuppdrag svarar såsom för tjänstefel. En begränsning av stämningssmans befogenhet att verkställa delgivning till att gälla endast inom området för den underrätt, som utsett honom, samt angränsande område kan måhända vara lämplig. Även andra av de synpunkter, som framförts i ovannämnda i anledning av riksdagens skrivelse 1917 avgivna yttranden, torde böra komma i betraktande.

Finnes det efter närmare utredning icke tillräckligt betryggande med intyg av allenast en stämningssman, torde böra tagas under övertvägande motionärens alternativa förslag om vitsord åt intyg av en stämningssman jämte ett ojävigt vittne. Det måste dock framhållas, att i sådant fall kostnadsminskningen mången gång icke skulle bli så betydande som därest intyg av allenast en stämningssman ansåges tillräckligt. Icke sällan torde svårighet möta att på platsen erhålla ojävigt vittne. Även om ojävig person är närvarande, är det ingalunda givet, att denne är villig att bli vittne. — Därest bestyrkande med särskilt vittne av en stämningssmans intyg skulle anses i regel erforderligt, förefaller det utskottet möjligt att utvidga kretsen av de personer, vars intyg tillerkännas fullt vitsord. Det torde icke behöva befaras någon olägenhet därav, att intyg av fjärdingsman tillerkändes vitsord även i mål mellan enskilda parter. Skillnaden mellan fjärdingsmans delgivande på uppdrag av förman samt fjärdingsmans utförande av annat delgivningsuppdrag kan nämligen knappast anses väsentlig. Efter den nya polislagens tillkomst hava för övrigt fjärdingsmännens allmänna kvalifikationer ökats.

Rättegångsväsendets omdaning står visserligen nu på dagordningen. Frågan om vitsord åt stämningssmans intyg och dithörande spørsmål torde i samband därmed komma under behandling. Det måste dock betraktas såsom synnerligen önskvärt, att denna fråga om delgivning lösas inom en snar framtid och utan avvaktan på den allmänna processreformen.

Under åberopande av vad utskottet sålunda anfört får utskottet hemställa, att riksdagen i anledning av förevarande motion måtte hos Kungl. Maj:t hemställa, att Kungl. Maj:t måtte snarast låta företaga utredning, huruvida och på vad sätt 11 kap. 38 § rättegångsbalken må kunna ändras i syfte att förenkla det där angivna delgivningssättet, ävensom för riksdagen framlägga de förslag vartill utredningen kan giva anledning.

Stockholm den 5 mars 1931.

På första lagutskottets vägnar:

A. ÅKERMAN.

Vid detta ärendes behandling hava närvarit:

från första kammaren: herrar *Akerman*, greve *Spens*, *Schlyter**, *Bismark*, *Ohlman**, *Wagnsson*, *Jonsson* i *Lycksele* och *Julin*;

från andra kammaren: herrar *Björkman*, *Lindqvist* i *Halmstad*, *Nilsson* i *Antnäs*, *Olsson* i *Rimforsa*, *Johansson* i *Brånalt*, *Johanson* i *Huskvarna*, *Olsson* i *Mellerud* och *Sjöström*.

* Ej närvarande vid utlåtandets justering.

Reservation

av herr *Schlyter*, som anfört:

Då den utredning som förebragts med anledning av 1917 års riksdagsskrivelse enligt min mening giver tillräckligt stöd för ett ståndpunktstagande i överensstämmelse med processkommissionens förslag att tillerkänna intyg av allenast en stämningssman full beviskraft, har jag ansett att i utskottets yttrande ej bort räknas med att motionärens alternativa förslag om vitsord åt intyg av en stämningssman jämte ojävigt vittne skulle behöva tagas under övervägande. Jag har därför yrkat, att ur utskottets yttrande måtte utgå stycket: »Finnes det — — — — ökats.»